

Yeryuvarı ve İnsan

Kadınların toplumsal gelişme içinde toplumsal yerleri değiştiğçe yeni sorunlarla karşı karşıya geldikleri bilinen bir gerçek. Tüm toplumsal gelişme sürecinde üretim yaşamı içinde birincil bir yeri olmuş olan kadınlar ancak üretim ilişkilerinin bugünkü tarzı yerleşmeye başladıktan sonra özgür ve eşit bireyler olarak topluma katılmaya başlamışlardır. Ne varki bu gelişme ne denli ileri giderse gitsin tarihin getirdiği duvarlar tümüyle yıkılamamış ve bu üretim ilişkileri içinde endüstri gelişmesinin en ileri olduğu toplum kesimleri içinde endüstri gelişmesinin en ileri olduğu toplum kesimleri içinde bile kadın erkek eşitliği tartışması gündemde kalmıştır.

Kadın ve erkeğe toplum içinde yakıştırılan roller konusundaki kültürel değerler toplumsal yaşamın her kesimindeki ilişkiler üzerinde belirleyicidir. Ama yerbilimleri dalı sanırız bu belirleyiciliğin kadınların en zararına işlediği bir daldır.

Kadının toplumsal konumundan doğan sorunlarının yanında yerbilimciliğin getirdiği özgül sorunlar var mıdır, varsa nelerdir ve nasıl aşılabılır? Bunların tartışılması ve sorunların çözümü için savaşılmaması gerektiği kanısındayız.

Bu sayıda ABD'de bu konuda yapılmış bir araştırmanın sonuçlarının sunulduğu bir yazının çevirisi verilmektedir. ABD özellikle seçilmiş değildir, fakat özdeş üretim ilişkileri içinde yaşayan yerbilimci kadınların bizimkilerle benzer temel sorunlarının olması beklenebilir. Nitekim geçtiğimiz yıl Türkiye Jeoloji Kurumu'nun kadın yerbilimcilerimiz arasında başlattığı fakat sürdüremediği bir ankete gelen birkaç yanıt bunun böyle olduğunu onların kaleminden dile getirmektedir.

Örneğin gelen yanıtlarda; "yerbilimcilere yapılan ödemelerde (yan ödeme ve torba kadro) kadın-erkek ayırımını bizim işyerimizde göremeyen fert yoktur sanırım";

"Bize yapılan ödemelerde haklı olarak kadın erkek ayırımı yapılmakta, çünkü zaten kadın yerbilimciler erkek kadar faal olamamaktadır" anlatımlarıyla ücret farklarının varlığı belirtilmektedir.

Kadın yerbilimcilerin mesleklerinde ilerleyemeyişleri de şöyle dile getirilmekteydi:

"Benim için aşılması en güç sorun arazi çalışması oldu. Bu güçlüğü'n nedeni kadın oluştumdu. Yalnız arazi çalışması yapmak mümkün değildi, çevre bunu kabullenemiyordu. En

kültürlü olarak düşündüğümüz ortam bile sırf cins farkından yapacağınız işin doğruluğuna bile inanmaktan çekiniyorlardı." "Mesleksel gelişmemi sağlayacak olanaklara kadın oluştum şöyle engel oldu: dış ülkelere dalında doktora yapmak için gönderilecek elemann erkek olması şartı vardı".

"Meslek çevrem hanımların bu meslekte geride kalacağını bana hemen hissettirdiler. Bir takım girişimlerini reddettiler".

"Meslek çevrem, önce kadınlığımdan ötürü mesleğimin gereklerini yerine getiremeyeceğim sanısına kapılarak beni küçümsedi."

"Mesleğimin tüm uzmanlaşma dallarında özgürce bir seçim yapamadım. Bunda eğitim düzeninin olduğu kadar kadınlığımda kısıtlayıcı bir etken olduğunu belirtmek isterim".

"Uzmanlaşacağım konuyu özgürce seçememem çalışma hayatına atılırken moral bozukluğu yarattı. Genede yılmamak gerektiğine inanarak çevremce bana yakıştırılan işi kabullendim.

"Kadın olarak saha veya kuyubaşında çalışmamam, bu alanda tecrübe sahibi olmamı engelliyor. İşimin gereği bu şekilde çalışma durumunda yanımdaki erkek meslekdaşıma sorumluluk yüklüyormuş gibi oluyorum. Bunu karşı taraf da sezdiriyor. Bu yüzden büyük eziklik duyuyorum. Sonucunda, ofis çalışmasını, kimseye sorumluluk yüklememeyi yeğ tutuyorum".

"Aslında kadın yerbilimcilerin sorunları diğer meslek dallarında çalışan kadınlardan farklı olmaktadır. Örneğin, bir kadın doktor, bir kadın inşaat mühendisi veya bir kadın mimarın bizim kadar mesleklerini istedikleri şekilde yapmalarını önleyecek ciddi sorunları yoktur sanırım. Bir yerde yerbilimciliğin özellikleri bu sorunları yaratıyor".

Sunulan çeviride kullanılan yöntemle sayısal veriler elde ederek bu sorunları somut bir şekilde sergilemek Türkiye Jeoloji Kurumu'nun güncel görevlerinden biridir. Bunun yanında geçen yılki yanıtlarda ortaya çıkan bazı sorunların (İş bölümü, iş sırasında çevrenin tepkisi ,fırsat eşitsizliği gibi) bazı soyutlamalarla ortaya çıkarılması ve deşilmesi gerekmektedir. Bu amaçla, özellikle kadın yerbilimcilerin bu konudaki görüşlerinin yayımlanmasında yarar vardır. Bu çağrının yankılanacağını ummak isteriz.

Bulabilirsek başka ülkelerden de benzer metinleri yayımlamak dileğindeyiz. Özellikle daha değişik üretim ilişkilerinin geçerli olduğu ülkelerde kadının, özeld yerbilimci kadının, yerinin belirlenmesi sorunlarımızın çözümünün gerektirdiği bilince katkılı olacaktır.